

Årsberetning 2019

Region Sønderjylland-Schleswig

Indhold

Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer	2
Kultur, sprog, ungdom, sport	7
Politisk og administrativ dialog og samarbejde	20
Regionskontor & Infocenter	28

Kolofon:

Udgiver: Region Sønderjylland-Schleswig
Regionskontor & Infocenter
Lyren 1 DK-6330 Padborg
Tlf. +45 74 67 05 01 Fax +45 74 67 05 21
www.region.de www.region.dk
www.kulturfokus.de www.kulturfokus.dk
www.pendlerinfo.org

Marts 2020

ISBN: 978-87-93827-12-7

Tryk og layout: Toptryk Grafisk, Gråsten
Fotos: Region Sønderjylland-Schleswig, Martin Ziemer(nordpool)

Forord

I løbet af mine to år som formand for Region Sønderjylland-Schleswig er der sket meget. Bestående kapaciteter er blevet sikret, og nye fremtidsplaner er blevet lagt.

En af milepælene i 2019 har været godkendelsen af projektet KursKultur 2.0, som bliver medfinansieret af Interreg. Med KursKultur 2.0 kunne Region Sønderjylland-Schleswig styrke sin rolle som centralt omdrejningspunkt for det grænseoverskridende kulturarbejde.

Indenfor arbejdsmarkedsområdet har vi i 2019 måttet konstatere en markant udvikling. Der blev registreret 19 % flere forespørgsler ved pendlerrådgivningen. Dette skal der reageres på, idet de aktuelle rådgivningsressourcer ikke kan dække en sådan stigning.

På politisk plan har vi oplevet nogle op- og nedture, og jeg lægger ikke skjul på, at jeg også helt personligt har bakket op om, at vildsvinehegnet tages ned igen. Men selv sådanne diskussioner rykker ikke ved vores fælles fundament. For én ting er sikker: det grænseoverskridende samarbejde står stærkere end nogensinde.

Med disse positive tanker går vi ind i år 2020, som er et helt særligt år for vores grænseregion, hvor vi markerer 100-året for den demokratiske folkeafstemning om den dansk-tyske grænsedragning.

Der vil også være et demokratisk skift i Region Sønderjylland-Schleswig i 2020. For de kommende to år overgår formandskabet til vore danske kollegaer, som jeg allerede her og nu ønsker alt godt for denne spændende opgave!

Simone Lange, Oberbürgermeisterin Stadt Flensburg
Formand Region Sønderjylland-Schleswig

1. Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer

Informationsformidling og nedbrydning af barrierer

Infocentret er det eneste uafhængige informationstilbud i Region Sønderjylland-Schleswig og uden for dennes grænser inden for informationsformidling og nedbrydning af barrierer. Pendlere, virksomheder, institutioner og myndigheder søger information og vejledning hos Infocentret. Gennem årene er der opbygget stor viden, erfaring og kompetence til gavn for de rådeøgende.

Deltagelsen i samarbejdet 'Grenznetz' samt arbejdet med identificering og analyse af mobilitetsbarrierer er blevet videreført. Efter at være blevet behandlet i arbejdsmarkedsudvalget, fik bestyrelsen for anden gang forelagt en liste over de største mobilitetsbarrierer for grænsependlere. I 2019 steg antallet af vejledninger med 19% sammenlignet med 2018. Denne store mængde fører til at Infocentret støder mod kapacitetsgrænsen.

Grænsependler- og mobilitetsinformationsformidling

Informationsformidling til grænsependlere, virksomheder og institutioner inden for spørgsmål om grænseoverskridende emner udgjorde også i 2019 Infocentrets centrale opgave. I 3.668 tilfælde blev borgere, virksomheder og institutioner hjulpet, idet spørgsmål blev besvaret direkte, der blev iværksat videregående undersøgelser og henvist til kompetente netværkspartnere. 264 af disse samtaler fandt sted i Schleswig, Flensburg, Leck, Aabenraa og Tønder.

Ud over Infocentrets informationsformidling er Skattestyrelsens rådgivningsservice blevet videreført, hvor 346 rådeøgende blev hjulpet personligt og 121 telefonisk i 2019. I 4 af disse tilfælde var der behov for yderligere vejledning fra Infocentret.

Vejledning fordelt på emner for 2019:

Alment: Spørgsmål, som kan besvares uden at man ser på den enkelte person og dennes individuelle situation.

Individuelt: Spørgsmål, som kun kan besvares ved at se på den individuelle personlige situation.

Arbejdsmarked Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Tyskland uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.	1
Arbejdsmarked Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Danmark uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.	12
Arbejdsmarked Tyskland individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Tyskland, typisk dansk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	105
Arbejdsmarked Danmark individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Danmark, typisk tysk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	427

<p>Skat alment i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat uden individuel karakter. Typisk: Mulig pendler uden et konkret arbejdstilbud. Typiske spørgsmål: Hvad er sidste frist for aflevering af selvangivelse? Hvor høj er den gennemsnitlige skat?</p>	23
<p>Skat individuelt i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat i nabolandet med individuel karakter. Typisk: Aktiv grænsependler, grænsependler på pension, mulig pendler med konkret arbejdstilbud, andre forhenværende grænsependlere. Typiske spørgsmål: Hvad kan jeg trække fra i skat? Kan jeg bruge grænsegængerreglen? Er det muligt at være ubegrænset skattepligtig? Hvorfor har jeg modtaget 6 årsopgørelser? osv.</p>	637
<p>Sygesikring alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende sygesikring uden individuel karakter. Typisk: Hvor er jeg sygesikret som grænsependler? Hvor høj er sygedagpengesatsen generelt?</p>	16
<p>Sygesikring individuelt i Danmark eller Tyskland Kræver en betragtning af den enkeltes sag. Er beskæftigelsesperioden opfyldt? Hvor længe har man været syg? Hvor høj er sygedagpengesatsen?</p>	425
<p>Pension alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende folkepension, tjenestemandpension, egne pensionsordninger (fx Riester), førtidspension/Erwerbsminderungsrente, folkepension/Rente, efterløn/Vorruhestand og lign.</p>	16
<p>Pension individuelt i Danmark eller Tyskland Som ved pension almen men med personlig karakter.</p>	645
<p>Øvrig social sikring i Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, plejeforsikring, arbejdsulykkesforsikring, familieydelse og efterløn.</p>	3
<p>Øvrig social sikring i Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, arbejdsulykkesforsikring, familieydelse og dansk efterløn.</p>	16
<p>Øvrig social sikring i Tyskland individuelt Som ved alment men med personlig karakter.</p>	159
<p>Øvrig social sikring i Danmark individuelt Som ved almen men med personlig karakter.</p>	371
<p>Erhvervskontakter i Tyskland Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.</p>	2
<p>Erhvervskontakter i Danmark Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.</p>	7
<p>Øvrige spørgsmål alment eller individuelt Spørgsmål vedrørende andre ting end nævnt før som for eksempel giftermål, skilsmisse, statsborgerskab.</p>	803

Resultater	
Svar- med det samme uden yderligere sagsbehandling.	3.191
Henvisning- Spørgsmålet skal besvares af den kompetente myndighed, da det hyppigt kræver en individuel afgørelse (der henvises direkte til den ansvarlige institution).	431
Undersøgelse og svar- Den individuelle sag skal undersøges i samarbejde med andre, eller spørgsmålet er så komplekst, at det skal undersøges nærmere. Kan principielt ikke besvares med det samme.	46

Information vedr. rådsøgende:	D	DK	Andre
Lønmodtagernes arbejdssted	262	2.684	60
De rådsøgendes nationalitet	2.810	583	63
Firmasæde	663	122	0

Aktiviteter 2019

Der blev gennemført mange aktiviteter, som har været med til at åbne det grænseoverskridende arbejdsmarked yderligere og præsentere Region Sønderjylland-Schleswig. Infocentrets vejledere deltog i alt i 21 tjenestemøder med samarbejdspartnere og andre aktører.

Der blev afholdt 18 arrangementer (seminarer, konferencer og foredrag) med 597 deltagere. Pr-arbejdet førte til en række presseartikler.

Infocentrets medarbejdere gennemførte informationsarrangementer, støttede diverse sprogkurser med faglige indlæg, intensiverede samarbejdet med skattemyndighederne på begge sider af grænsen og tog ud på virksomheder.

Følgende aktiviteter skal fremhæves:

- Det årlige grænsependlermøde og infomøde om dansk selvangivelse
- Vejledningssamtaler / foredrag i virksomheder
- Afholdelse af tyskkurser for medarbejdere i de danske jobcentre
- Deltagelse i de månedlige møder i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger'
- Kontaktpleje Femern Bælt regionen
- Planlægning af den 7. fagforeningskonference i tæt samarbejde med DGB og LO

Arbejdsmarkedsprojekter

ESF (Den Europæiske Socialfond) - Projektet 'Job over grænsen', som støttes af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, blev videreført i 2019 af jobcentrene hos de danske partnere og Regionskontor & Infocenter og kunne ved årets udgang se tilbage på 114 arbejdsmarkedsintegrationer. Denne stigning i formidlingstillene og denne serviceydelse, som fortsat tilbydes både danske og tyske arbejdstagere og arbejdsgivere, har etableret sig i regionen. Som følge af forvaltningsmæssige vanskeligheder på dansk side blev det nødvendigt at skabe en overgangsordning for de involverede kommuners finansiering i første kvartal 2020 med henblik på at videreføre de vellykkede aktiviteter.

BOOST – Interreg-projektet 'BOOST' gennemførte en række arrangementer om grænseoverskridende arbejdsmarkedsemner, som Infocentret har deltaget i. Bl.a. blev der ydet støtte i forbindelse med et informationsarrangement i Lübeck for arbejdssøgende. Endvidere blev der afholdt netværksmøder og en slutkonference. Der er planlagt et følgeprojekt med titlen "Region i balance".

STARFORCE

Som netværkspartner for dette Interreg-projekt står Regionskontoret til rådighed for projektpartnerne med tilbud om vejledning.

Fit4Jobs@WaddenSea

Som netværkspartner for det nye Interreg-projekt deltager Regionskontor & Infocenter i arrangementer og formidler ekspertviden til projektaktørerne.

Arbejdsgrupper, netværksgrupper og medlemskaber

Arbejdsgruppen Sygedagpenge

Arbejdsgruppen Sygedagpenge består af repræsentanter for de danske kommuner/jobcentre. Arbejdsgruppen sørger for, at alle er opdateret omkring de seneste informationer på sygedagpengeområdet. Et af målene er at gøre informationerne mere gennemsigtige for grænsependlere. Infocentret i Region Sønderjylland-Schleswig er tovholder i arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen Sygedagpenge DK afholdt møde den 1.2.2019, den 10.5.2019 og den 8.11.2019 og beskæftigede sig med sager og aktuelle emner. Organisation af et seminar om EU-sygedagpenge samt de tilbudte tyskkurser til medarbejdere, der indgår i arbejdsgruppen, skal fremhæves særligt.

Arbejdsgruppen A-kasser

Netværket fungerer som forum for erfaringsudveksling og afklaring af spørgsmål, der melder sig i forbindelse med arbejdet med grænsependlere. Deltagerne er fagfolk fra de danske a-kasser, brancheforeningen og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, som har med grænsependlere og det grænseoverskridende arbejdsmarked at gøre i det daglige arbejde. Arbejdsgruppen afholdt møde den 7.6.2019 og beskæftigede sig med relevante aktuelle emner.

Verein Grenzgänger

Medarbejdere fra Infocentret deltager i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger's månedlige møder i Schafflund. Det årelange samarbejde giver arbejdstagerne mulighed for efter fyraften at få svar på de spørgsmål, der måtte melde sig.

IHK Round Table Berater

Regionskontor & Infocenter deltager regelmæssigt i 'Round Table Berater'-arrangementerne, som Industrie- und Handelskammer Flensburg er vært for.

Jobcenterchefernes årsmøde

Også i 2019 har Regionskontor & Infocenter stået for planlægningen af jobcenterchefernes årlige møde. I dette forum bliver der udvekslet informationer og erfaringer, og fælles aktiviteter bliver koordineret. Mødet blev afholdt den 19.6.2019, hvor der var særlig fokus på at undersøge mulighederne for fælles aktiviteter og på at forsøge at formalisere samarbejdet. Som et resultat af mødet

blev der afholdt en workshop, som afdækkede muligheder for konkrete samarbejder og dannede grundlag for en diskussion med henblik på de forestående forhandlinger.

Grenznetz

I 2019 blev der afholdt to seminarer, som Region Sønderjylland-Schleswig var involveret i. Det er værd at fremhæve, at samarbejdet, som blev oprettet den 4. december 2009 i Aachen, således kunne fejre 10 års jubilæum i 2019. I den anledning blev der udarbejdet en lille publikation, som kan rekvireres på Regionskontoret.

2. Kultur, sprog, ungdom, sport

Kulturfdelingens arbejde omfattede i 2019 gennemførelse af aktiviteterne i projektet KursKultur 1.0 og 2.0 og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig samt det grundlæggende kulturarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig.

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, 2017-2020, omfatter indsatsområderne 'Talentudvikling' og 'Kultur grænseløs'. Under disse to indsatsområder er der bevilget fire projekter: folkBALTICA Emsemble, dansk-tysk musikskoledag, ung2020 og sang uden grænser.

folkBALTICA Ensemble

I 2019 havde ensemblet ca. 50 medlemmer, men tallet varierer altid lidt. Ensemblet spillede i 2019 bl.a. til selve folkBALTICA-festivalen og ved Tønder Festival for 3.000 skoleelever.

Dansk-Tysk Musikskoledag

Den 25. maj blev den dansk-tyske musikskoledag gennemført i Haderslev. Dagen forløb efter planen og til musikskolernes tilfredshed.

Projektet "Impuls og fordybelse – børns kulturelle indtryk og udtryk i dagtilbud"

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig er en del af projektpartnerskabet i et projekt om børns kulturelle indtryk og udtryk i dagtilbud, hvor UC SYD er tovholder. Projektet har fået bevilget et tilskud på 1.021.000,00 DKK/ 137.047 EUR. Projektet har bl.a. fokus på kvalificering og kompetenceudvikling for pædagoger og kulturaktører. De øvrige partnere er Tønder Kommune, Sønderborg Kommune og Aabenraa Kommune samt Museum Sønderjylland. Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig vil bl.a. medfinansiere en afsluttende konference, hvor resultaterne vil blive præsenteret for de andre sønderjyske kommuner og de tyske partnere. Desuden er der indgået en aftale om, at to af de deltagende børnehaver fra kulturaftalens sangprojekt deltager i praksisforløbene. Det forventes, at projektet kan bidrage til tidlig kulturstart med knowhow, som kan udnyttes i kulturaftaleregime med henblik på at kvalificere sangprojektet samt kommende dansk-tyske projekter til mindre børn.

Ungeprojekt om 2020

Ung2020 er Kulturaftale Sønderjylland-Schleswigs bidrag til markeringen af 100-året for grænsedragningen i 2020.

Den samlede budgetramme er 1,8 Mio. DKK / 241.600 EUR.

Ung 2020 projektet består af forskellige delprojekter, der alle skal bidrage til at skabe en interesse for de historiske begivenheder i 1920 men særligt også for grænselandets nutid og fremtid.

Delprojekt Dans

Et danseensemble bestående af danske og tyske børn og unge samt professionelle dansere under ledelse af Stela Korljan opførte den 13. maj i Sønderborg og den 14. maj 2019 i Husum en danseforestilling om emnet "Grænsedragning" med titlen "Uden grænser #Sønderjylland Suite – Colours": Carl Nielsens 3. symfoni.

Ensemblet er i gang med at indøve et nyt stykke med musik af Richard Wester. Stykket får premiere i starten af juni 2020 i NCC i Husum.

Delprojekt Film

Delprojektet film er målrettet elever fra 8-10 klasse, der først deltager i en tredages workshop, hvor professionelle filmfolk underviser i filmmediets forskellige delelementer. Efterfølgende har eleverne i deres klasser skulle omsætte emnet "Grænser" til kortfilm, som blev vurderet og fremvist ved en filmgalla i Tønder. Forløbene i 2019 var fuldt bookede, og der er oprettet en venteliste for 2020. Filmcampsene fandt sted 16.9.-17.9.2019 på Knivsberg og den 30.9.-1.10.2019 på ADS Landschulheim, Sylt. Workshopperne mundede ud i en filmfestival den 29.11.2019 i Tønder.

Delprojekt Kunst

Unge med forskellig kulturel baggrund har under kunstnerne Dany Hecks og Rick Towles vejledning beskæftiget sig med emnet "grænse" og hvad det betyder i deres hverdag. Nogle af de unge tilbød en silketrykworkshop på Skandaløs Festival fra den 1.-4.8.2019 og deltog i en udstilling. I 2020 vil kunstneriske produkter fra delprojektet blive præsenteret på udstillingen "Perspektivwechsel – Et ændret perspektiv".

Delprojekt Festivaler

Der blev etableret kontakt mellem Tønder Festival og Skandaløs Festival. Der er planlagt en ungdomsfestival den 26. august 2020 i Tønder dagen før Tønder Festivals officielle start. Her vil alle dele af Ung2020-projektet deltage og bidrage.

Inspirationsdag lærere 2019

Den 28. marts 2019 fandt der en inspirationsdag for lærere sted, hvor de fremmødte lærere og lærerstuderende fra begge sider af grænsen fik præsenteret undervisningsmaterialer og læringstilbud, der kan hjælpe dem med at tage emnet 2020 op i undervisningen. Med 143 deltagere var arrangementet velbesøgt.

Sang uden grænser

Kulturaftalens Sang uden grænser-projekt gik for alvor i gang i 2019, hvor de første to sangforløb blev gennemført i hhv. foråret og efteråret. Projektet skal styrke sangglæden og sprog-og kulturforståelsen hos børn mellem 5 og 8 år i Region Sønderjylland-Schleswig.

Der deltog 26 danske og tyske institutioner i det første sangforløb mellem februar og maj 2019. I den indledende kursusrække blev de ansatte i børnehaverne og skolerne introduceret til projektets dansk-tyske sangbog "Lasst uns singen – Lad os synge" og lærte om at synge med børn. Derefter sang institutionerne selv sammen med børnene med udgangspunkt i sangbogen, alle institutioner fik to gange besøg af en musikpædagog og afholdte møder med deres partnerinstitution på den anden side af grænsen. Afslutningsvis blev alle institutioner inviteret til et fælles syng-med-arrangement i Grænehallerne. Alle deltagende institutioner udtrykte stor tilfredshed med forløbet, og flere institutioner har ønsket at deltage endnu en gang i et af projektets forløb. Deltagerne gav blandt andet udtryk for, at projektet bidrog til at børnene blev bevidst om at det er sjovt at synge, lige meget på hvilket sprog.

I efteråret deltog 18 institutioner i projektets andet forløb, som var opbygget efter samme koncept som forårsforløbet. Også deltagerne i efterårsforløbet var glade for projektet.

I foråret 2020 deltager 26 børnehaver og skoler i projektet.

Sangaftener

I 2019 inviterede kulturaftalen til to sangaftener for voksne, som blev afholdt på Lyren i Padborg. Som noget nyt blev der begge gange inviteret en foredragsholder, som fortalte om sangens og musikkens betydning for vedkommendes virke. Den 13.6. havde kulturaftalen inviteret Anke Spoorendonk til at holde oplæg. Der deltog ca. 60 personer i arrangementet. Den 10.12. afholdt kulturaftalen en dansk-tysk julesangaften, og Jens Andresen, fhv. formand for Region Sønderjylland-Schleswig, fortalte om julen i det dansk-tyske grænseland, krydret med sange. I dette arrangement deltog ca. 80 personer.

Kulturaftalen planlægger endnu en dansk-tysk sangaften i løbet af 2020.

Fyrtårnsprojekter

Alle partnere har planlagt eller gennemført aktiviteter inden for deres respektive fyrtårnsprojekter: Stadt Flensburg med folkBALTICA, Kreis Schleswig-Flensburg med Sønderjylland-Schleswig Pops, og Kreis Nordfriesland har udviklet workshops i forbindelse med kz-mindelejr Husum-Schwesing. På dansk side har Haderslev Kommune fortsat støttet en talentlinje inden for teater for unge, Tønder Kommune har et nyt fyrtårnsprojekt, Zeppelinbasen. Sønderborg Kommune har bevilget tre projekter i 2019, som vil blive gennemført i 2020, mens Aabenraa Kommune har gennemført aktiviteter i forbindelse med Frøslevlejren.

KursKultur 2015-2019

KursKultur-projektet blev afsluttet den 30.6.2019. Den officielle slutkonference blev afholdt den 9.5.2019. Her var der fokus på de dansk-tyske aktører, som havde gennemført vellykkede projekter inden for mange forskellige genrer. I interviewform fortalte de om udfordringer, erfaringer og merværdi ved det dansk-tyske samarbejde – ca. 100 aktører fra begge sider af grænsen deltog i arrangementet. Desuden blev der lavet en afsluttende projektpublikation, som beskæftiger sig med udvalgte dansk-tyske projekter om emner som inklusion, børn & unge og kultur på landet. Publikationen skitserer også resultaterne af de syv arbejdsplaner og indeholder statistik for bevilgede projekter. Publikationen på dansk og tysk kan bestilles i sekretariatet eller downloades på Kulturfokus-hjemmesiden.

KursKulturs puljer

Formål:

Puljerne skal bringe borgerne sammen på tværs af grænsen, bidrage til erfaringsudveksling og udvikling af nye kulturtilbud.

Kultur- og netværkspuljen og sportspuljen

I alt 63 dansk-tyske projekter er blevet støttet gennem kultur- og netværkspuljen og sportspuljen. Støttebeløbet udgjorde 7.946.922 DKK / 1.066.701 EUR og heraf blev 6.940.695 DKK / 931.637 EUR afregnet. Puljen har været med til at støtte projekter inden for områderne kultur, sprog, børn, unge, fritid og sport. Det mindste projekt blev bevilget 8.567 DKK / 1.150 EUR og det største 435.825 DKK / 58.500 EUR. Det kan generelt registreres, at aktørerne søger om større støttebeløb end i de tidligere Interreg-projekter under Region Sønderjylland-Schleswig.

Transportpuljen

Transportpuljen blev indført i starten af 2016 og er et af de mest vellykkede tiltag i KursKultur-projektet. Skoler, dagtilbud og foreninger har her hurtigt og ubureaukratisk kunnet søge om midler til dansk-tyske, grænseoverskridende møder. Der blev givet støtte til transport, honorarer, entré og overnatning. I alt blev 191 møder mellem børn og unge op til 26 år bevilget. Den samlede støttesum udgjorde 1.023.570 DKK / 137.392 EUR.

Fremme af nabosprogene samt mindretals- og regionalprog

Formål:

Arbejdspakken har til formål at støtte initiativer, der fremmer borgernes motivation for at lære nabosproget og interessere sig for mindretals- og regionalprogene. Desuden skal der gennem arbejdspakken formidles viden om vellykkede nabosprogsprojekter og undervisningsforløb.

Aktiviteter:

Den faglige styregruppe for sprogprojekter under KursKultur har i alt udgivet 13 undervisningsmaterialer og publikationer, som alle kan downloades på hjemmesiden www.kulturakademi.dk eller bestilles i sekretariatet.

- Rødgrød & Rübenmus: Hanna og Mikkel tager børnene med på en spændende rejse gennem årstiderne og præsenterer regionale opskrifter. (Aldersgruppe: Børnehave og indskoling)
- Tidsrejsen – Die Zeitreise: En eventyrlig rejse med Hanna og Mikkel gennem tiden til historiske begivenheder i regionen. (Aldersgruppe: Børnehave og indskoling)
- Kaulquappe & Bænkebidder: Hanna og Mikkel opdager naturen og de forskellige levesteder i den dansk-tyske region. (Aldersgruppe: Børnehave og indskoling)
- Vi lærer tysk – Wir lernen Dänisch: Kopiark, spil, materiale til klippe-klistre og sange, som skal understøtte det pædagogiske arbejde med nabosprogene dansk og tysk i børnehaver og indskolingen.
- Ny dansk didaktik: En didaktikhåndbog inkl. eksemplariske undervisningsforløb og lærerkursus til danskfaget i Schleswig-Holstein
- Sproglig mangfoldighed i børnehaven: Et aktionslæringsforløb og udvikling af en metodekuffert til mindretalsbørnehaver
- Mit Deutsch kommt man weiter: Materialer til undervisningen i tysk erhvervskommunikation til brug på gymnasialt niveau
- Dansk udtale: Netbaseret håndsrækning til lærere og elever ift. dansk udtale
- Ud med sproget – Lærervejledning som skal understøtte forberedelsen og gennemførelsen af dansk-tyske elevmøder
- Ud med sproget – parlør for elever til dansk-tyske elevmøder (Sprechlotse für deutsch-dänische Schülerbegegnungen)
- Erik und die Wikinger – et tværfagligt undervisningsforløb til tysk og historie (afprøvet 2018 med 12 klasser)
- Grænseland – to lande – et arbejdsmarked (Målgruppe: 9. klasse til gymnasiet)
- Æ å o synnejysk: Materialet er på sønderjysk og beskæftiger sig med kultur og sprogets historie. Stoffet egner sig til aldersgruppen 6-12 år, men ældre interesserede kan også have gavn af materialet.
- Nabosprogpublikation: Publikationen belyser helt forskellige aspekter af nabosprogene dansk og tysk. Den indeholder bl.a. artikler om sprogudvikling, statistikker og forslag til kommende tiltag.

Kulturstrategi

Kulturstrategi Sønderjylland-Schleswig 2020-2030 "Kultur uden grænser" blev færdiggjort i efteråret 2019 og præsenteret for Kulturudvalget. Fokuspunktet og målet er, at kulturen skal være drivkraften for den mangfoldige og gensidige udvikling af fællesskabsfølelsen i grænselandet og styrkes gennem personlige møder hen over grænsen. Desuden skal rammerne for kreativitet, kulturel nytænkning og engagement i grænselandet forbedres. Og endnu flere borgere og gæster skal motiveres til at gøre brug af tilbuddene på begge sider af grænsen. Hertil hører også en forbedring af nabosproglige kompetencer hos børn, unge og voksne.

Aktiviteter

Kulturpolitisk konference

Som led i KursKultur-projektet er der blevet afholdt to kulturpolitiske konferencer. En i 2017 og den anden den 22. februar 2019 på Hotel Waldschlösschen i Schleswig. Konferencen beskæftigede sig med det overordnede spørgsmål, hvordan det dansk-tyske kultursamarbejde kan styrkes og således blive til en merværdi for borgerne. Der var bl.a. inviteret aktører fra forskellige områder, som berettede om deres erfaringer og udfordringer. Både den daværende danske kulturminister Mette Bock og kulturminister Karin Prien fra Schleswig-Holstein deltog aktivt i konferencen. Desuden berettede Simon Faber, leder af 2020-sekretariatet i Aabenraa, om kulturhistoriske forskelle i forhold til den demokratiske grænsedragning i 1920, og Lasse Rodewald fra den tyske ambassade i København holdt et oplæg om "Dansk-tysk venskabsår 2020". Programmet blev rundet af med en paneldebat om emnet "Hvordan gøres kulturen relevant for borgere og turister?". Konferencen havde deltagelse af ca. 150 politiske repræsentanter og aktører fra hele den dansk-tyske Interreg-region. Desuden blev der afholdt afslutningsarrangementer for Kulturakademi og det overordnede KursKultur-projekt.

Kulturakademi

Formål:

I arbejds pakken "kulturakademi" skal det undersøges og formidles, hvordan lærere og andre kulturformidlere kan integrere læringsmødet mellem danske og tyske elever og den dansk-tyske historie og kultur i undervisningen.

Aktiviteter

Kulturakademi blev etableret som led i KursKultur-projektet. Ni dansk-tyske museumspår har arbejdet intensivt sammen og udviklet undervisningsmateriale om forskellige emner til elever på forskellige klassetrin. Hvert museum fik besøg af fire dansk-tyske partnerklasser, som afprøvede undervisningsmaterialet. Der deltog således 18 museer og 72 skoleklasser i undervisningsenhederne.

Et forskningsprojekt under UC Syddanmark og Europa-Universität Flensburg undersøgte desuden, hvordan dansk-tyske elevmøder forberedes bedst, så eleverne både tilegner sig faglig viden og samtidig samarbejder aktivt med eleverne fra den anden side af grænsen. Alle deltagende museer og lærere var inviteret til afslutningsarrangementet for projektdelen Kulturakademi den 29.4.2019 for bl.a. at høre om de første forskningsresultater vedrørende de dansk-tyske møder og undervisningsforløb. Ca. 50 deltagere udvekslede erfaringer og idéer. Desuden blev alle ni temahæfter med tilhørende undervisningsforløb fra de dansk-tyske museumspår præsenteret.

Temahæfter

- 01 'Hvor går grænsen?', Danevirke Museum og Historiecenter Dybbøl Banke (fra 7. klasse)
- 02 'Se! Lyt! Tegn!', Richard Haizmann Museum & Ribe Kunstmuseum (fra 4. klasse)
- 03 'Hvad kom der ud af istiden?', Eiszeithaus Flensburg og Cathrinesminde Teglværk (fra 5. klasse)
- 04 'Forske i genstande. En tidsrejse fra 1400 til 2018', Museum Sønderjylland Kulturhistorie Tønder og Museumsberg Flensburg (fra 7. klasse)
- 05 'Nydambåden – dansk, tysk eller fælles kulturarv?', Sønderborg Slot og Museumsinsel Schloss Gottorf (fra 8. klasse)
- 06 'Under sejl – mod nye horisonter', Kulturhistorie Aabenraa og Flensburger Schiffahrtsmuseum (fra 7. klasse)
- 07 'Blomsterkraft', Kunstmuseet Brundlund Slot og Nolde Stiftung Seebüll (fra 4. klasse)
- 08 'Opdag evolutionen', Gram Lergrav og Naturkundemuseum Niebüll (fra 7. klasse)
- 09 'Menneskerettigheder og fangenskab i nazismen', Nationalmuseet Frøslevlejrens Museum og KZ-Gedenkstätte Husum-Schwesing (fra 7. klasse)

Prøveeksemplarer er blevet sendt til alle skoler i Region Sønderjylland-Schleswig, til en række skoler og uddannelsesinstitutioner uden for Region Sønderjylland-Schleswig og præsenteret i mange sammenhænge, hvorefter interesserede lærere har kunnet bestille klassesæt. Alle temahæfter kan også downloades på Kulturakademihjemmesiden.

Kulturakademihjemmeside

www.kulturakademi.dk er en grænseoverskridende læringsplatform for skoler og dagtilbud med undervisningstilbud og-materialer om kultur og sprog i Region Sønderjylland-Schleswig. Et af fokusområderne er samarbejdet mellem skoler og museer i det dansk-tyske grænseland, og på hjemmesiden kan man derfor finde en beskrivelse af læringstilbud på de fleste af grænseregionens museer. På hjemmesiden er der desuden samlet materiale, der kan understøtte nabosprogsundervisningen i dansk og tysk. Alle tilbud om materialer eller støttemuligheder til aldersgruppen 0-26 år er også samlet her.

Kommunikation og marketing

Både i Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, i KursKultur og KursKultur 2.0 er der afsat midler og personaleressourcer til at markedsføre bevilgede projekter, Region Sønderjylland-Schleswig som en fælles kulturel region og også gøre opmærksom på, hvad der sker i regionen på nationalt og europæisk plan.

Aktiviteter

Pressearbejde

KursKultur udsendte i første halvår 2019 fire tosprogede pressemeddelelser: Dogme-didaktik; Kulturpolitisk konference; Afslutningskonference Kulturakademi og Afslutningskonference KursKultur.

Kulturaftalen udsendte ni pressemeddelelser i 2019: Grænsedragningen 1920-2020 i undervisningen; NBC-forestillinger; Sang uden grænser-afslutning, Dansk-Tysk Musikskoledag; Dansk-tysk sangaften med Anke Spoorendonk; Skandaløs Festival; Kulturfokus-magasin; Stjernedrys – filmgalla; Syng julen ind.

KursKultur 2.0 udsendte to pressemeddelelser: Projektoptakt KursKultur 2.0 og Bevilgede projekter.

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, KursKultur eller KursKultur støttede projekter er i 2019 i alt blevet nævnt 74 gange i pressen.

Sociale medier og hjemmeside

Der er løbende postet nyheder på Kulturfokus-hjemmesiden. Den 31.12.2019 havde Kulturfokus' facebookside 1.151 abonnenter, hvilket er en stigning på 74 i forhold til begyndelsen af året. Dette svarer til 6,4 % tilvækst.

Arrangementer

I årets løb er der i alt blevet holdt 26 foredrag om aktiviteterne på kulturområdet tilpasset forskellige målgrupper.

KursKultur-projektet har en særlig forpligtelse til også at fortælle om projektets tilbud uden for Region Sønderjylland-Schleswig, hvorfor der bl.a. er blevet holdt foredrag om KursKultur 1.0 og 2.0 til et informationsarrangement i Lübeck, i forbindelse med kulturarvsdagene i Holeby og på læringsmesser i Aarhus og København samt til et arrangement for danske tysklærere.

Af årets mange arrangementer bør følgende fremhæves:

- Den anden kulturpolitiske konference
- Inspirationsdag for lærere "2020"
- Kulturarvsdage i Holeby
- Opstartsarrangement KursKultur 2.0
- Kompetenceworkshops om gennemførelse af dansk-tyske projekter
- Afslutningskonferencer "Kulturakademi" og KursKultur 1.0
- Dansk-tyske sangcaféer
- Dansk-tysk lærerkonference
- Særlig efteruddannelsesdag for lærere i Referendariat med faget dansk fra hele Schleswig-Holstein
- Workshop "dogme-didaktik"

Nyhedsbreve og publikationer

Der udsendes et månedligt kulturelt nyhedsbrev. Desuden nævnes kulturelle aktiviteter også løbende i Regionskontorets nyhedsbrev. I januar, april, september og december 2019 blev der udsendt ekstra nyhedsbreve til skole- og dagtilbud. Kulturfokus-magasinet udkom både forår og efterår 2019. Efterårsudgaven var en særudgave om 1920-2020 med et særligt fotokoncept. Særudgaven blev også trykt i Friesenanzeiger og Flensburg Journal for at skabe øget opmærksomhed på tysk side omkring 100 års jubilæet for den demokratiske grænsedragning. Med særudgaven slutter æraen for Kulturfokus-magasinet, og fokus vil nu blive lagt på en mere differentieret udsendelse af digitale nyheder til forskellige målgrupper. Konceptet herfor er under udvikling og vil blive udmøntet i begyndelsen af 2020.

KursKultur 2.0 – 2019-2022

Interreg-projektet KursKultur 2.0 startede den 1. juli 2019. Projektet har til formål at fremme den interkulturelle, dansk-tyske forståelse i hele Interreg-programregionen for alle borgere. KursKultur 2.0 slutter den 30. juni 2022. Interreg-tilskuddet er på 16.390.000 DKK / 2.200.000 EUR og det samlede budget udgør 23.632.610,60 DKK / 3.172.162,50 EUR.

KursKultur 2.0 har et stort partnerskab med regionale og tværregionale partnere. På den ene side bygger projektet videre på mangeårige og succesfulde erfaringer med borgernære aktiviteter og initiativer i Region Sønderjylland-Schleswig. På den anden side åbner det nye kulturprojekt op for et frugtbart samarbejde i hele Region Syddanmark, i Region Sjælland og i den hele nordlige del af Schleswig-Holstein med de gode grænseoverskridende erfaringer derfra.

Partnere: Regionskontor & Infocenter i Region Sønderjylland-Schleswig/ Aabenraa Kommune (Leadpartner), Tønder, Haderslev og Sønderborg kommune, Kreise Nordfriesland/ Kulturstiftung Nordfriesland og Schleswig-Flensburg/ Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, Stadt Flensburg, UC Syd, Europa-Universität Flensburg, Professionshøjskolen Absalon, Museum Lolland-Falster, Næstved Kommune, Museum Sønderjylland.

Netværkspartnere: Projektet KursKultur 2.0 har over 50 netværkspartnere. Landet Schleswig-Holstein og faggruppen Sport i Region Sønderjylland-Schleswig bidrager foruden partnerne økonomisk til projektet.

KursKultur 2.0: Arbejdspakker

KursKultur 2.0 omfatter flere arbejdspakker, der skal bidrage til at opnå projektets mål – korte sammenfatninger præsenteres i følgeteksten:

Arbejdspakke 01 Projektledelse

Obligatorisk for alle Interreg-projekter er en arbejdspakke omkring projektledelse. Der er oprettet et projektsekretariat med fire medarbejdere, der indgår i kulturafdelingen på Regionskontor & Infocenter i Padborg. Projektsekretariatet sørger for økonomistyrelsen, rådgiver ansøgere, sørger for gennemførelsen af arbejdspakkerne og er koordinerende sekretariat for alle partnere. Derudover har alle partnere udnævnt primære kontaktpersoner.

Arbejdspakke 02 Kommunikation

Arbejdspakken Kommunikation har følgende mål:

- Fremme en interesse for nabolandets kultur og levevis.
- Synliggøre kulturtilbud og muligheder for at være aktiv i fælles grænseoverskridende aktiviteter.
- Informere om projektets støttemuligheder og øvrige tilbud.
- Tilrettelæggelse, synliggørelse og gennemførelse af konferencer og workshops, der bidrager til erfaringsudveksling, etablering af nye netværk og faglig udvikling.
- Formidle viden om best-practice koncepter.
- Rådgive om gennemførelse af dansk-tyske projekter.

Arbejdspakke 03 Puljer

Støttepuljerne fremmer grænseoverskridende, mellempåvirkende projekter. **Kultur- og netværkspuljen** på 5 mio. DKK / 670.000 EUR støtter innovative dansk-tyske projekter inden for områderne kultur, sprog, børn, unge & fritid, som bidrager til den interkulturelle forståelse og en forankring af det dansk-tyske samarbejde blandt borgerne. **Transportpuljen** på 1.005.000 DKK / 135.000 EUR støtter det aktive samarbejde og mødet mellem danske og tyske børn og unge til og med 26 år. Skoler, daginstitutioner, foreninger og andre institutioner, der arbejder med børn og unge kan søge om støtte til transport, entré, honorarer og overnatning. **Strakspuljen** på 500.000 DKK / 67.000 EUR fremmer netværksdannelsen og

udviklingen af nye projektideer, hvis disse støtter det grænseoverskridende samarbejde og giver indsigt i nabolandets levevis og kultur. For at give aktørerne et visuelt overblik over puljerne og de overordnede retningslinjer, er der lavet en animationsfilm på dansk og tysk, som kan ses på Kulturfokus-hjemmesiden under KursKultur 2.0.

Arbejdspakke 04 Nabosprog

Arbejdspakken tager initiativ til at motivere borgerne i den dansk-tyske grænseregion til at beskæftige sig med og lære nabosproget.

Sprogpuljen på 1,6 mio. DKK / 214.000 EUR skal fremme udarbejdelsen af undervisningsmaterialer og undervisningsforløb. Målet er desuden at udvikle en nabosprogsdidaktik for sprogundervisningen med supplerende videreuddannelsestilbud for undervisere. En central opgave er yderligere vidensdelingen blandt de deltagende uddannelsesinstitutioner. Arbejdspakkens resultater skal forankres i et videnscenter for nabosprog.

Arbejdspakke 05 Kulturarv

Arbejdspakken skal bidrage til en øget interesse for den fælles kulturarv i den dansk-tyske region og nabolandets kultur og historie. Hovedmålene er følgende:

- Få flere borgere, særligt børn, unge og børnefamilier, til at bruge museernes formidlingstilbud, så de får et indblik i grænselandets kultur og historie.
- Kvalificere kulturinstitutionernes formidling til besøgende fra nabolandet, så formidlingen tilpasses forskellige målgrupper.
- Styrke samarbejdet mellem kulturinstitutionerne på tværs af grænsen med henblik på netværksdannelse og øget samarbejde.

Bevilgede projekter:

Kultur- og netværkspulje

Kultur- og netværkspuljens første ansøgningsfrist sluttede den 30.09.2019. I alt var der 14 ansøgninger. Bevillingsudvalget bevilgede den 21.11.2019 ti projekter med et samlet budget på 1.045.495 DKK / 140.335 EUR.

“Human Atlas of co-existence”

I anledning af 100-året for grænsedragningen skal den årlige UngDanmark samling i 2020 afholdes i Sønderborg som et dansk-tysk arrangement. Sønderborg Ungdomsskole og Ostseeschule Flensburg er gået sammen om at invitere 200 unge fra Danmark og Tyskland for at give dem en platform for at arbejde med emnerne uddannelse, demokrati og sameksistens.

Arrangementet finder sted sidste weekend i marts, hvor der skal gennemføres 3 workshops. I den 1. workshop skaber de unge en fælles grænsesten, bestående af minimum 100 lerfigurer, som de unge fremstiller parvis. Værket ledsages af en fotoinstallation, som de unge udfører i fællesskab. I den 3. workshop skal de unge udvikle et koncept for, hvordan de kan fremme demokratiske værdier. De tre workshops ledes af en professionel keramikker, en fotograf og en ph.d. i kulturdesign.

Partnere: Sønderborg Ungdomsskole, Ostseeschule Flensburg

Øvrige: UngDanmark

Workshops: 27.-29. marts 2020 / Der er endnu ikke fastlagt en dato for ferniseringen.

Bevilget beløb: 150.000 DKK / 20.134 EUR

Tekstil-Udveksling-Grænseoverskridende

Danske og tyske familietandems (bedsteforælder-barnebarn, forælder-barn osv.) mødes til en fælles weekend. Her skal de udover at lære om traditionelle tekstile håndarbejdsteknikker (filte, sy, strikke, væve) også lære yderligere teknikker at kende, mens de falder i snak. En dansk og en tysk tandemgruppe vil altid arbejde sammen. Grupperne vil blive understøttet af studerende fra Europa-Universität Flensburg, der også vil være ansvarlig for at dokumentere projektets aktiviteter og resultater. Derudover vil en dansk tekstildesigner og en kunstner præsentere teknikkerne for deltagerne. Weekenden afsluttes med en offentlig udstilling med de fremstillede tekstiler og kunstværker.

Partnere: Tønder Kulturskole, Europa-Universität Flensburg, Nibøl Danske Skole, Ludwig Andresen Schule Tondern

Weekend: april 2020

Bevilget beløb: 43.463 DKK / 5.834 EUR

To byer – en historie

I anledning af 100-året for genforeningen er Sønderborg Turistbureau og Tourismus Agentur Flensburger Förde (TAFF) gået sammen om at udvikle byvandringprojektet "To byer – en historie". Formålet er at formidle byernes fælles historie til borgerne i grænseregionen samt til turister.

Tyske og danske guider skal i fællesskab og på baggrund af deres respektive tilbud udarbejde en guidet tur, der afspejler Flensborgs og Sønderborgs sammenhængende historie frem til 1920. Til dette formål afholdes en workshop for guiderne.

Den udarbejdede byvandring på tværs af grænsen vil blive afprøvet på to forskellige dage. Den ene dag starter turen med en guidet tur i Flensburg. Derefter tager deltagerne til Sønderjylland. I bussen bliver de underholdt med yderligere historier. Der er planlagt pauser i Gråsten og Broager. Turen slutter med en guidet tur i Sønderborg og hjemrejsen til Flensburg. Den anden dag har samme indhold men starter og slutter i Sønderborg.

Partnere: Sønderborg Turistbureau, Tourismus Agentur Flensburger Förde (TAFF)
Øvrige: DSJ Destination Sønderjylland

Tur 1: marts 2020

Tur 2: juni 2020

Bevilget beløb: 32.780 DKK / 4.400 EUR

Følgerne af Slesvigs deling

I anledning af 100-året for grænsedragningen arrangerer Rigsarkivet Aabenraa og Landesarchiv Schleswig-Holstein et seminar, der har til formål at fremhæve de længerevarende følger af grænseændringen i 1920 for henholdsvis Sønderjylland (Nordslesvig) og Sydslesvig. Seminaret afholdes over to dage, den 27. marts 2020 i Landesarchiv Schleswig-Holstein i Schleswig og den 28. marts 2020 i Rigsarkivet i Aabenraa. Programmet byder på en række foredrag af fagfolk fra både nord og syd for grænsen

Seminaret er åbent for alle historisk interesserede.

Partnere: Rigsarkivet Aabenraa, Landesarchiv Schleswig-Holstein

Seminar: 27. og 28. marts 2020

Bevilget beløb: 29.900 DKK / 4.013 EUR

Kroen ved Vidåen – Filmen

Projektet har til formål at producere en humoristisk film på 60-75 minutter, som på en subtil måde skal markere 2020-jubilæet. I centrum af fortællingen står den fiktive "Kroen ved Vidåen", hvor mennesker nord og syd for grænsen mødes og diskuterer politiske, historiske og samfundsmæssige emner på tysk, dansk, frisisk, sønderjysk og plattysk. Filmen skal vise den unikke sproglige og kulturelle mangfoldighed på vestkysten. Det er planlagt at vise filmen i 3-4 lokale biografer og senere på nettet.

Projektet bygger videre på et hørespilsprojekt fra 2010/11 med samme navn.

Partnere: Bund Deutscher Nordschleswiger, Et Nordfriisk Teooter e.V.

Bevilget beløb: 236.000 DKK / 31.678 EUR

Grænseoverskridende stemmer – en masterclass i korledelse

Det er planlagt at afholde en masterclass i korledelse på Det Syddanske Musikkonservatorium (SDMK) i Esbjerg med deltagelse af studerende fra konservatoriet i Lübeck og SDKM. Masterclassen vil blive gennemført i tilknytning til Folkemødet i Ribe i Kristi-Himmelfartsferien 2020. Kursusleder vil være professor Morten Schuldt-Jensen fra Staatliche Hochschule für Musik Freiburg, og desuden vil kammerkoret fra Freiburg deltage. Interesserede har mulighed for at følge masterclass-undervisningen, der også vil blive afsluttet med en offentlig koncert.

Partnere: Syddansk Musikkonservatorium, Musikhochschule Lübeck

Masterclass: maj 2020

Bevilget beløb: 49.800 DKK / 6.685 EUR

Vennernes Fest - Mojn binder regionens perler sammen

Projektpartnerne ønsker i anledning af 100-året for grænsedragningen at arrangere en stor familie- og venskabsfest, der afspejler grænselandets kulturelle mangfoldighed med mindretal, flertal og øvrige kulturelle grupper. Festen skal afholdes den 6. juni på området Solitüde i Flensburg, hvor der vil være mange forskellige tilbud med musik, leg, bevægelse, mad og drikke, kunst og teater. Der vil være et særligt fokus på nabosprogene dansk og tysk. På scenen vil der blive præsenteret et dansk-tysk program. Der indsættes en shuttlebus, der skal transportere gæster fra Danmark.

Partnere: Deutscher Sprach- und Schulverein für Nordschleswig, ADS-Grenzfriedensbund e.V., Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.

Vennernes Fest: 6. juni 2020

Bevilget beløb: 108.639 DKK / 14.582 EUR

Mobil kortfilmbiograf 2020

Projektpartnerne vil i løbet af tyve dage invitere borgere til at besøge en ombygget campingvogn, der nu fungerer som en moderne minibiograf med tolv siddepladser. Den mobile biograf vil blive opstillet i forbindelse med festivaler og byfester på henholdsvis den danske og tyske side af grænsen.

Filmene, der vises, vil blive udvalgt af Odense International Film Festival i samarbejde med Theaterwerkstatt Pilkentafel og Karsten Wiesel, kunstnerisk leder af Flensburger Kurzfilmtage.

Under turnéen optages en interviewfilm med de besøgende, der skal give et indtryk af de besøgendes opfattelse af, hvad der er typisk dansk og tysk, og dokumentere historier og meninger om livet i grænseregionen. Forskellige versioner af interviewfilmen vil blive vist i den mobile biograf, der også vil vise danske og tyske film. Filmene vil handle om forholdet mellem Danmark og

Tyskland samt om livet i grænselandet. Publikum vil få en kort introduktion til de udvalgte film.

Partnere: OFF – Odense International Film Festival, Theaterwerkstatt Pilkentafel

Kino turné: forår/sommer 2020

Bevilget beløb: 94.913 DKK / 12.740 EUR

Kalejdoskop

Kalejdoskop er et musik- og teaterprojekt for børn og unge fra 8 års alderen. Elever fra Kreismusikschule Nordfriesland, musik- og teater elever fra Tønder Kulturskole, ballet elever fra NoBorders Company og teater elever fra en endnu ikke udvalgt tysk institution vil forberede den fælles forestilling, der i anledning af 100-året for grænsedragningen vil handle om emner som "vi og dem", "det tyske og det danske" og "det fælles tredje". Forestillingens musik vil blive komponeret særligt til anledningen. Børnene vil øve i deres respektive institutioner og til sidst mødes til en fælles øveweekend i Tønder. Projektet afsluttes med to offentlige optrædener i Husum og Tønder.

Partnere: Tønder Kulturskole, Kreismusikschule Nordfriesland

Gennemførelse: januar – november 2020

Bevilget beløb: 200.000 DKK / 26.846 EUR

Møder i grænselandet

"Møder i grænselandet" er et udstillingsprojekt, der knytter an til afstemningen/genforeningen i 1920. I alt 12 danske og tyske billedkunstnere og forfattere vil blive inviteret til sammen at skabe en fælles fortælling om grænselandet. Med udgangspunkt i billedkunstnerens værk udfærdiger forfatteren/digteren en tekst, der forholder sig til værket. I udstillingen vises de billedkunstneriske værker med de tilhørende tekster. Udstillingen skal præsenteres i Sønderborg, Aabenraa, Haderslev, Ribe, Flensburg og mindst et yderligere udstillingssted i Tyskland. I forbindelse med udstillingen udgives et katalog.

Partnere: Sønderborg Bibliotek; Kunst & Co – Verein für Gegenwartskunst, Flensburg; Verband Deutscher Büchereien Nordschleswig

Gennemførelse: fra februar 2020

Bevilget beløb: 100.000 DKK / 13.423 EUR

Strakspulje

Strakspuljen er ny i KursKultur 2.0-projektet. Den er især egnet til mindre dansk-tyske projekter, netværksdannelse og udvikling af nye projektidéer. Der kan løbende indsendes ansøgninger, idet der dog maksimalt kan søges om 29.800 DKK / 4.000 EUR. Projektsekretariatet kan bevilge ansøgningerne.

Frem til udgangen af 2019 var der bevilget tre projekter:

- Faglig udveksling om hørehæmmede børn i almindelige skoler, Center for høretab, Fredericia og Landesförderzentrum Hören und Kommunikation, Schleswig
- Future Games, Højer Design Efterskole og Kunst- und Kulturbaustelle 8001, Flensburg
- Fortællermøde – uden grænser, FIDA Faaborg og Förderverein Märchen, Schaalby

Transportpulje

Transportpuljen støtter møder mellem danske og tyske børn og unge op til 26 år. Allerede i august 2019 var det igen muligt at indsende ansøgninger. Frem til

december 2019 er 37 ansøgninger blevet bevilget – de bevilgede ca. 245.850 DKK / 33.000 EUR udgør omkring 24 % af de samlede midler på 1.005.750 DKK / 135.000 EUR.

Arbejdsgrupper, netværksgrupper og samarbejdsarrangementer

kultKIT

Som netværkspartner i Femern Bælt-regionens kulturprojekt er der et tæt fagligt udvekslingsforhold mellem kulturområdet i Region Sønderjylland-Schleswig og projektet 'kultKIT'. Særligt inden for KursKultur er det vigtigt at pleje disse forbindelser, fremme den faglige sparring og videreføre udvekslingen om kulturfaglige emner.

NORDMUS

Museum Lolland-Falster repræsenterer museumsforbundet Nordmus i Interreg-projektet KursKultur 2.0.

Prof. dr. ABC

Projektet findes stadig, men 2019 var der ikke nogen stor aktivitet.

Dansk-Tysk Biblioteksforum

Dansk-Tysk Biblioteksforum står for samarbejdet mellem danske og tyske biblioteker i Region Sønderjylland-Schleswig. Medlemmerne er ledere af bibliotekerne i hele regionen. Regionskontor & Infocenter varetager sekretariatsfunktionen.

Dansk-Tysk Biblioteksforum afholdt møder den 03.05.2019 og 25.10.2019. Her blev der behandlet aktuelle emner og der blev udvekslet erfaringer.

Lærerkonference

Den dansk-tyske lærerkonference henvender sig til sproglærere fra Danmark, der underviser i tysk, og sproglærere fra Tyskland, der underviser i dansk. Konferencen har de sidste år også haft status som Landesfachkonferenz Dänisch. Lærerkonferencen tilrettelægges i tæt samarbejde med IQSH (Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein) og UC Syd (University College Syddanmark).

Den dansk-tyske lærerkonference den 14. november 2019 satte i år fokus på dannelsesaspektet i nabosprogsundervisningen. Lærerkonferencen beskæftigede sig med følgende væsentlige spørgsmål: Hvori består dannelsesopgaven i undervisningen, og hvordan kan man formidle den til eleverne? Bl.a. holdt Dr. Frank Haß, Teacher Trainer ved Institut für Angewandte Didaktik i Sachsen, et oplæg om udfordringer og perspektiver for fremmedsprogsundervisningen i den digitale tidsalder, og Alexandra Piel, lærer og forfatter, ledede en workshop om nabokultur og lege i sprogundervisningen.

Også i 2019 var konferencen fuldt booket.

Skoleidrætsdag

For første gang i skoleidrætsdagens historie måtte stævnet desværre aflyses af sikkerhedshensyn som følge af meget kraftig regn.

3. Politisk og administrativ dialog og samarbejde

Bestyrelsen

Region Sønderjylland-Schleswigs bestyrelse havde i december 2019 følgende medlemmer:

- Formand Oberbürgermeisterin Simone Lange, Stadt Flensburg
- Næstformand regionsrådsmedlem Preben Jensen, Region Syddanmark
- Kreispräsident Heinz Maurus, Kreis Nordfriesland
- Borgmester Thomas Andresen, Aabenraa Kommune
- Borgmester Erik Lauritzen, Sønderborg Kommune
- Walter Behrens, Kreis Schleswig-Flensburg
- Allan Emiliussen, Haderslev Kommune
- Borgmester Henrik Frandsen, Tønder Kommune
- Landsformand Flemming Meyer, Südschleswigscher Wählerverband
- Hauptvorsitzender Hinrich C. Jürgensen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Sabine Detert, repræsentant grænsekommuner Kreis Nordfriesland
- Thomas Rasmussen, repræsentant grænsekommuner Kreis Schleswig-Flensburg
- Minister Dr. Sabine Sütterlin-Waack, Landesregierung Schleswig-Holstein, selvsuppleret medlem (uden stemmeret)

Bestyrelsen afholdt møde den 8.3.2019, den 14.6.2019, 20.9.2019 og den 13.12.2019.

Følgende emner blev behandlet:

- Årsregnskab og årsberetning 2018
- Udvalgsarbejde
- Interreg-projektet 'KursKultur 2.0'
- Arrangementer i jubilæumsåret 2020
- Handlingsplan
- Udvidelse af bestyrelsen
- Regionaldag
- Vores region i Europa
- Grænseoverskridende politiarbejde
- Kommende budget
- Resolution deponi Harrislee
- Vildsvinehegn
- Halvårsregnskab og halvårsberetning
- Mobilitetsbarrierer
- Nyt fra andre grænseregioner, AEER og Interreg

Nye medlemmer i bestyrelsen

På baggrund af evalueringen og et ønske fra partnerne om at inddrage det kommunale plan på tysk side bedre i det grænseoverskridende samarbejde, bliver grænsekommunerne i Kreis Schleswig-Flensburg og Kreis Nordfriesland hver tilbudt en plads i bestyrelsen fra 2019. De to Kreise udnævner deres repræsentanter og suppleanter.

Regionaldag

Siden 2018 er der blevet afholdt en Regionaldag, som er et årligt arrangement, der skal være med til at fremme den lokalpolitiske dialog hen over grænsen. Den 12. marts 2019 kunne Region Sønderjylland-Schleswig byde velkommen til ca. 80 deltagere fra partnerforvaltningerne. Stephanie Lose, regionsrådsformand i Region Syddanmark, fremlagde status for det grænseoverskridende samarbejde og kiggede frem. I tre workshops havde deltagerne mulighed for at diskutere emner, udveksle erfaringer og udvikle løsningsforslag. Region Sønderjylland-Schleswigs formandskab rundede herefter aftenen af.

Forvaltningsgruppen

Forvaltningsgruppen forbereder bestyrelsesmøderne og sikrer udvekslingen af erfaringer mellem partnerne. Forvaltningsgruppen havde følgende medlemmer (status december 2019):

- Rasmus Vaupell Andersen, Haderslev Kommune
- Philipp Micha, Stadt Flensburg
- Silke Alsen-Lund, Kreis Schleswig-Flensburg
- Margriet Pless Jansen, Region Syddanmark
- Andreas Doll, Kreis Nordfriesland
- Jes E. Schwartz-Hansen, Sønderborg Kommune
- Julia Henriette Schatte, Aabenraa Kommune
- Henning Ravnborg Kristensen, Tønder Kommune
- Sylvia Meggers, Land Schleswig-Holstein
- Uwe Jessen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Martin Lorenzen, Südschleswigscher Wählerverband
- Frerk Matthiessen, Repräsentant der Grenzkommunen im Kreis Nordfriesland
- Helge Höger, Repräsentant der Grenzkommunen im Kreis Schleswig-Flensburg

Forvaltningsgruppen afholdt møde den 8.2.2019, den 24.5.2019, den 30.8.2019 og den 22.11.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Bestyrelsesarbejde
- Udvidelse af forvaltningsgruppen
- Årsregnskab og årsberetning
- Regionaldag
- Budget 2020
- Handlingsplan 2019/2020
- Mødeplanlægning

Arbejdsmarkedsudvalget

Arbejdsmarkedsudvalget har følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevant udvikling på arbejdsmarkedsområdet
- Diskussioner og stillingstagen til arbejdsmarkedspolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans
- Drøftelse af initiativer til fremme af arbejdsmarkedet på tværs af grænsen
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab

Udvalget havde følgende medlemmer (status december 2019):

- Formand Jan Voss Hansen og Anne-Mette Dalgaard (forvaltning), Tønder Kommune
- Næstformand Bodo Neumann-Nee, Dansk mindretal
- Jon Krongaard og Lotte Nielsen (forvaltning), Haderslev Kommune
- Carsten-Friedrich Sörensen og Axel Scholz (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Jan Prokopek Jensen og Lasse Ahlmann Kamp (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Peter Wittenhorst og Nils Wienke (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Ejler Schütt og Nikolaj Lorenz Stage Jensen (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Edgar Möller og Thomas Russ (forvaltning), Stadt Flensburg
- Martin Tretbar-Endres, Land Schleswig-Holstein
- Carsten Sørensen og Dorthe Kusk (forvaltning), Region Syddanmark
- Ruth Candussi, Deutsche Minderheit
- Frank Nickelsen, Frisisk mindretal

Udvalget afholdt møde den 13.3.2019 og den 12.11.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Integration på arbejdsmarkedet
- Arbejdskraftmangel
- Fagforeningernes grænseoverskridende samarbejde
- 15 år Infocenter
- Regionen i Europa
- Projektet 'Job over grænsen'

Udvalget for grænseregional udvikling

Udvalget for grænseregional udvikling har følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevante emner
- Diskussioner og stillingtagen til relevante problemstillinger i den grænseregionale udvikling
- Identificering og behandling af relevante initiativer og projekter
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab

Udvalget havde følgende medlemmer (status december 2019):

- Formand Philip Tietje og Jesper Kjærgaard (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Næstformand Arne Rüstemeier og Philipp Micha (forvaltning), Stadt Flensburg
- Bent V. Rønne og Rasmus V. Andersen (forvaltning), Haderslev Kommune
- Heiko Ebsen og Andreas Doll (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Gerhard Bertelsen og Jes E. Schwartz-Hansen (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Petra Schulze og Silke Alsen-Lund (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Bo Jessen og Ole Bach-Svendsen (forvaltning), Tønder Kommune
- Thomas Pfannkuch, Land Schleswig-Holstein
- Lene Thiemer Hedegaard og Dorthe Kusk (forvaltning), Region Syddanmark
- Carsten Leth Schmidt, Deutsche Minderheit
- Bjørn Ulleseit, Dansk mindretal
- Heinrich Bahnsen, Frisisk mindretal

Udvalget afholdt møde den 26.2.2019, den 21.5.2019, den 27.8.2019 og den 26.11.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Turisme
- Regionaldag 2019
- Digitalisering
- Regionen i Europa
- Energi (GP Joule, projektet eFarm)
- Energisektoren (Stadtwerke Flensburg)
- Næringsstofemissioner i Østersøen

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har følgende opgaver:

- At fungere som uafhængig politisk styre- og bevillingsudvalg i forhold til aktuelle Interreg-projekter, hvor Region Sønderjylland-Schleswig har fået tillagt kompetence hertil, og såfremt andre bevillingsorganer ikke er involveret
- At fungere som uafhængig politisk styregruppe for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig
- Støtte kendskab til nabosproget med det formål, at alle kan anvende deres eget sprog
- Informationsudveksling i forhold til relevante udviklinger inden for udvalgets fagområder
- Initiator for projekter, som støtter det borgernære kulturmøde og den sproglige mangfoldighed

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig havde følgende medlemmer (status december 2019):

- Formand Ingo Degner, Rainer Wittek og Dirk Wenzel (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Næstformand Kjeld Thrane, Maria Damgaard og Christian Haugk (forvaltning), Haderslev Kommune
- Andreas Rothgaenger, Daniel Dürkop og Torge Korff (forvaltning), Stadt Flensburg
- Jesper Kock, Bjørn Allerelli Andersen og Nicolai Dupont Heidemann (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Rene Andersen, Flemming A.Gjelstrup og Kia Fog Kristensen (forvaltning), Tønder Kommune
- Timo Ploog, Andrea Timm-Meves og Johanna Jürgensen (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Lars Kristensen, Christian Panbo og Lise Lotte Urfe (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Sybilla Nitsch, Dansk mindretal
- Marion Petersen, Deutsche Minderheit
- Frank Nickelsen, Frisisk mindretal
- Vibeke Sypli Enrum, Region Syddanmark
- Susanne Bieler-Seelhoff, Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein

Da det geografiske område er blevet udvidet i Interreg-projektet 'KursKultur 2.0', består bevillingsudvalget for projektet 'KursKultur 2.0' af Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig og repræsentanter for de respektive projektpartnere og repræsentanter fra det øvrige programområde.

Udvalget afholdt møde den 31.1.2019, den 18.6.2019, den 23.9.2019 og den 21.11.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Interreg-projektet 'KursKultur 2.0'
- Kulturaftaleprojekter og fyrtårnsprojekter
- Evaluering kulturaftale 2017-2020
- Årsregnskab 2018 og budget 2019
- Kulturaftale 2021-2024
- Kulturstrategi
- Sprogstrategi
- KursKultur og Kulturakademi
- Kommissorium Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig
- Dansk-tysk kulturrute "Kulturel mangfoldighed"
- Interreg 6a
- Ansøgninger kultur- og netværkspuljen 'KursKultur 2.0'
- Kulturaftalernes fremtid
- 100-året for grænsedragningen i 2020

Kulturfaggruppen

Kulturfaggruppen støtter det grænseoverskridende samarbejde på kulturområdet. Den består af medarbejdere fra de respektive kulturforvaltninger i de syv regionale partnerforvaltninger i Region Sønderjylland-Schleswig, Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark. Kulturfaggruppen er desuden administrativ styregruppe for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig. Kulturfaggruppen har bl.a. følgende opgaver:

- Forberedelse af Kulturudvalgets møder
- Anbefalinger vedr. ansøgninger til støttepuljerne i Interreg-projektet KursKultur
- Idéer, erfaringsudveksling, behandling af kulturelle emner

Da det geografiske område er blevet udvidet i Interreg-projektet 'KursKultur 2.0', består den administrative styregruppe for projektet 'KursKultur 2.0' af Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig og repræsentanter for de respektive projektpartnere.

Kulturfaggruppen havde følgende medlemmer (status december 2019):

- Helle Barsøe, Sønderborg Kommune
- Thomas Frahm, Stadt Flensburg
- Lotte Rosing Videbæk, Region Syddanmark
- Nathalie Gerstle, Kulturstiftung Nordfriesland
- Gry Vissing Jensen, Haderslev Kommune
- Claudia Koch, Kulturstiftung Schleswig-Flensburg
- Mette Nielsen, Tønder Kommune
- Irena Scheicher, Land Schleswig-Holstein
- Lise Lotte Urfe, Aabenraa Kommune

Kulturfaggruppen afholdt møde den 14.1.2019, den 20.3.2019, den 6.5.2019, den 4.9.2019, den 30.10.2018 og den 16.12.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Forberedelse og efterbehandling af Kulturudvalgets møder
- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, kulturaftaleprojekter, projekterne 'Sang uden grænser' og 'Ung2020', evaluering
- Forberedelse af Kulturaftale 2021-2024

- Interreg-projektet 'KursKultur 2.0', ansøgningsfase, organisation, retningslinjer, ansøgninger
- Aktiviteter til markering af grænsedragningen
- Sprog- og kulturstrategi
- Nyt kommissorium for Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig
- Økonomi kulturområdet

Kontaktfaggruppen

Kontaktfaggruppen er et fagligt netværk, som sikrer en regelmæssig udveksling af idéer og initiativer på området for børn/unge, skole, fritid og idræt mellem partnerforvaltningerne. I 2019 afholdt faggruppen ingen ordinære møder, da den er under omstrukturering, og arbejdsområdet vil blive tilpasset projektet 'KursKultur 2.0'. Faggruppens medlemmer er inddraget i processen og deltog i forskellige konferencer i både KursKultur 1.0 og KursKultur 2.0.

Faggruppen Sprog og interkulturel forståelse

Faggruppen beskæftiger sig med fremme af dansk og tysk i grænseområdet samt nedbrydningen af sprogbarrierer. Faggruppen, der hovedsageligt består af repræsentanter for skoler, ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelses-institutioner og universiteter, er et vigtigt netværk, hvor der udvikles idéer til grænseoverskridende skole-, lærer- og elevprojekter og udveksles erfaringer. Faggruppen behandler desuden ansøgninger om midler til sprogprojekter fra støttepuljen under projektet KursKultur.

Faggruppen har følgende medlemmer:

- Birgitte Boelt, Camilla Hansen, Adeline R. Muntenjon, Karen Aarøe, Lone Houmann Holst, University College Syddanmark
- Elin Fredsted, Frank Märtens, Ivy York Möller-Christensen, Astrid Westergaard, Europa-Universität Flensburg
- Ella Mølgaard, Syddansk Universitet
- Eva Ritter, Nordisk Informationskontor
- Eva Sjöström, Sven Zachariassen, Ulrike Patzke, Erhvervsuddannelsescenter, EUC Syd
- Mette Tode, Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.
- Ilwe Boysen, Friisk Foriining
- Lene Nørgaard Hansen, Tønder Kommune
- Maj-Britt Risbjerg Hansen, European Centre for Minority Issues, ECMI
- Maria Søgård Fink, VidensBy Sønderborg
- Merete Barrit Hansen, Aabenraa Kommune
- Renate Jacob, Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein, IQSH
- Steffen Höder, Christian-Albrechts-Universität Kiel
- Käthe Nissen, Deutscher Schul- und Sprachverein, DSSV
- Merete Barrit Hansen, Aabenraa Kommune
- Camilla Bjørn, Lyreskovskolen

Faggruppen afholdt møde den 19.2.2019, den 4.6.2019 og den 5.11.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Sprogstrategi
- Sprogprojekter under projektet KursKultur

- Projekter under Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig
- Interreg-projektet 'KursKultur 2.0' særligt arbejds pakken om nabosprog
- Kulturakademi resultater

Faggruppen SpoReg (Sport i regionen)

Faggruppen er en frivillig sammenslutning, som består af repræsentanter for idrætsorganisationer på begge sider af grænsen. Faggruppens møder har til formål at udveksle informationer om initiativer, aktiviteter og projekter i grænseområdet og at forbedre samarbejdet mellem idrætsorganisationerne i regionen, arrangere stævner for idrætsudøvere på begge sider af grænsen samt intensivere ungdomsarbejdet og støtte op om gensidig deltagelse i træningscamps og arrangementer. SpoReg bidrager økonomisk til KursKultur 2.0, og medlemmerne vejleder også ansøgere og kommer med tips i forbindelse med gennemførelse af dansk-tyske projekter.

Faggruppen arrangerer desuden hvert år en skoleidrætsdag, som blev aflyst i 2019 på grund af dårligt vejr.

Faggruppen SpoReg har følgende medlemmer:

- Torben Hansen, Danmarks Idrætsforbund, DIF
- Birgit Langelund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, DGI
- Dirk Weimar, Kreissportverband, KSV Nordfriesland
- Rainer Albrecht, Kreis Schleswig-Flensburg
- Susanne Weyhe, Kreissportverband, KSV Schleswig-Flensburg
- Lasse Tästensen, Deutscher Jugendverband für Nordschleswig
- Hinnerk Petersen, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, SDU
- Sönke Wisnewski, Sportverband, SV Flensburg

Faggruppen afholdt møde den 29.1.2019, den 7.5.2019, den 6.-7.9.2019 og den 5.11.2019 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Seminar
- Sportcamp 2020
- Skoleidrætsdag 2019 og 2020
- KursKultur 2.0

Udveksling af information med partnerne

I regionens handlingsplan for 2019 blev der lagt særlig vægt på en mere intensiv formidling af informationer og udveksling med de lokalpolitiske beslutningstagere. I 2019 orienterede Anne-Mette Olsen derfor bl.a. de respektive kulturudvalg i Aabenraa Kommune, Sønderborg Kommune, Tønder Kommune og Kreis Schleswig-Flensburg samt i Udvalget for dansk-tysk samarbejde i Region Syddanmark om status for det grænseoverskridende kulturarbejde. Endvidere orienterede Peter Hansen Regionaludviklingsudvalget i Kreis Schleswig-Flensburg.

Bestyrelsesmedlemmerne bliver regelmæssigt informeret om aktuelle emner og udviklinger i et politisk nyhedsbrev, som blev udsendt fire gange i 2019.

Servicering og udbygning af netværk og medlemskaber

- **AEBR (Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab)** afholdt tre bestyrelsesmøder og forberedte udtalelserne om den politiske holdning til den fremtidige udformning af den europæiske samhørighedspolitik.
- De gode forbindelser til forvaltningspartnerne i **Femern Bælt-regionen** blev plejet gennem regelmæssig faglig udveksling. Der har især været afholdt forskellige møder med Region Sjælland.
- Som netværkspartner i **projektet Interreg 112 2.0** støtter regionen projektpartnerne med råd og vejledning. Projektet, som er blevet forlænget i mellemtiden, fortsætter også det succesrige arbejde i 2020.
- Regionskontor & Infocenter deltager regelmæssigt i **Round Table Interreg**-arrangementerne, som Industrie- und Handelskammer Flensburg er vært for.
- Som netværkspartner i Interreg-projektet **Benefit 4 Regions** indgår Regionskontor & Infocenter både i to casestudier og i følgegruppen. Projektet sluttede i 2019.
- Region Sønderjylland-Schleswig er repræsenteret i fire arbejdsgiverfora, som er oprettet af Syddansk Universitet og Aarhus Universitet. Her inddrages særligt dansk-tyske interesser og hensyn i uddannelsesplanlægningen.
- Region Sønderjylland-Schleswig deltager aktivt i møderne i **DialogForumNorden**.

4. Regionskontor & Infocenter

2019 var et arbejdsrigt og succesrigt år for Regionskontor & Infocenter. Projekter blev initieret, møder og arrangementer forberedt og gennemført, og grænsependlere blev rådgivet og serviceret. Arbejdet var præget af dynamik og hurtig reaktion på påvirkninger udefra. Regionskontor & Infocenter har videresendt og offentliggjort talrige informationer med henblik på at støtte og forbedre informationsstrømmen i Region Sønderjylland-Schleswig. Regionskontorets leder, Peter Hansen, gennemførte 238 tjenestemøder, interviews, møder og netværksmøder.

I 2019 gav Regionskontor & Infocenter ni praktikanter mulighed for at få et indblik i det grænseoverskridende samarbejde som led i deres skole- eller universitetsuddannelse.

Marketing/pr-arbejde

I 2019 udsendte Regionskontor & Infocenter 74 pressemeddelelser, der informerede generelt om den seneste udvikling i Region Sønderjylland-Schleswig, om nye projekter og begivenheder samt om foredrag og arrangementer.

Endvidere blev der holdt mange foredrag og præsentationer vedrørende Regionskontor & Infocenter, Interreg-projekterne 'KursKultur' og 'KursKultur 2.0' samt Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig.

Region Sønderjylland-Schleswig, Regionskontor & Infocenter blev omtalt 304 gange i medierne og andre publikationer.

Regionskontor & Infocenters leder gav 13 interviews om emner vedrørende det grænseoverskridende samarbejde.

Der blev offentliggjort følgende publikationer:

- Årsberetning 2018
- Fest- og helligdage
- Infocenter 15 år
- 10 Jahre Grenznetz

Nyhedsbrevet 'Regionsinfo' udkom fire gange og har 625 abonnenter. Det bringer nyt fra Region Sønderjylland-Schleswig, og endvidere har netværkspartnere mulighed for at offentliggøre informationer i nyhedsbrevet. Nyhedsbrevet 'Pendlerinfo' udkom fire gange og har 368 abonnenter. Dette nyhedsbrev tager aktuelle emner op, som er interessante for grænsependlere.

Region Sønderjylland-Schleswigs hjemmesider www.region.dk, www.region.de og www.pendlerinfo.org havde også stor søgning i 2019. I perioden 1. januar-31. december 2019 besøgte 29.671 borgere siderne www.region.dk|de, 86.427 brugere besøgte www.pendlerinfo.org. Hjemmesiderne suppleres regelmæssigt med nyheder og nye informationer. Startside på www.region.de har fået nyt design.

Region Sønderjylland-Schleswig er også på Facebook og har her 885 likes. Her bliver der postet informationer og gjort opmærksom på arrangementer. Endvidere bliver mediet benyttet til at henvise til hjemmesiderne region.dk|de og pendlerinfo.org.

Region Sønderjylland-Schleswig er også aktiv på Twitter og Instagram, og antallet af followers vokser støt.

Finansiering Regionskontor & Infocenter 2019 og 2020

Regionskontor & Infocenter finansieres på følgende måde:

Partnere	2019		2020	
	DKK	EUR	DKK	EUR
Region Syddanmark	1.887.100	253.302	1.903.767	255.539
Sønderborg Kommune	181.298	24.335	203.054	27.256
Haderslev Kommune	135.890	18.240	152.291	20.442
Tønder Kommune	91.754	12.316	102.146	13.711
Aabenraa Kommune	143.458	19.256	161.577	21.688
Kreis Nordfriesland	813.167	109.150	840.945	112.878
Kreis Schleswig-Flensburg	813.167	109.150	840.945	112.878
Stadt Flensburg	813.167	109.150	840.945	112.878
I alt	4.879.001	654.900	5.045.670	677.270

